

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Jiřího Gottwalda a soudců JUDr. Daniela Spratka, Ph.D., a JUDr. Petra Hluštíka, Ph.D., ve věci

žalobce: **Ing. T. W.**
zastoupený advokátem JUDr. Janem Walterem
sídlem Volyňských Čechů 837, 438 01 Žatec

proti
žalovanému: **Zdravotní ústav se sídlem v Ostravě**
sídlem Partyzánské náměstí 2633/7, 702 00 Ostrava - Moravská
Ostrava

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 8. 2018 o odložení žádosti o informace
žalovaného č. j. ZU/13085/2018 ze dne 8. 5. 2018,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 8. 2018 o odložení žádosti o informace žalovaného č. j. ZU/13085/2018 ze dne 8. 5. 2018 se **zrušuje** a věc se **vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je **povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 13 200 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta JUDr. Jana Waltera, sídlem Volynských Čechů 837, 438 01 Žatec.

Odůvodnění:

1. Žalobce se podanou žalobou ze dne 13. 5. 2019 domáhal přezkoumání shora označeného rozhodnutí žalovaného, kterým byla odložena žádost žalobce o informace z důvodu nezaplacení stanovené zálohy. Ač k odložení došlo již 21. 8. 2018, zástupce žalobce o něm byl vyrozuměn až sdělením ze dne 13. 5. 2019.
2. Žalobce v žalobě uplatnil tři žalobní body. Předně namítl, že žalovaný neoznámil žalobci požadavek na zaplacení úhrady před uplynutím lhůty pro poskytnutí informací, protože jeho právo požadovat úhradu zaniklo. Žalobce totiž o informaci požádal dne 8. 5. 2018, na základě reakce žalovaného žádost dne 17. 8. 2018 zúžil; lhůta pro poskytnutí informací tak uplynula 1. 6. 2018, avšak výzva na úhradu byla zaslána až 8. 6. 2018. Uplynutím lhůty pro poskytnutí informací však povinný subjekt ztrácí možnost žádat úhradu nákladů dle § 17 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „informační zákon“). Žalobce dále namítl, že žalovaný výši úhrady řádně nezduvodnil. V jeho sdělení ze dne 8. 6. 2018 chybí popis úvahy o tom, jak dospěl k závěru o 176 odpracovaných hodinách. Žalobce si tak objektivně nemůže správnost vyčíslení nijak ověřit. Konečně žalobce namítl, že žalovaný požadoval úhradu takových nákladů, jejich úhradu dle informačního zákona žádat nelze: jedná se o činnost kontrolní, provádění výpisů (ač žalobce žádal o poskytnutí informací přednostně v podobě elektronické) a řešení blíže neoznačených komplikací při exportu dat z laboratorního systému.
3. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě ze dne 2. 7. 2019 navrhl zamítnutí žaloby. K včasnosti výzvy na zaplacení úhrady poukázal na to, že výzvou k doplnění žádosti o informace se patnáctidenní lhůta pro vyřízení žádosti přerušuje a po doplnění žádosti počneš běžet znovu. V projednávané věci došlo ke třem výzvám k upřesnění žádosti, na něž reagoval žalobce podáními ze dne 17. 5. 2018, ze dne 28. 5. 2018 a ze dne 1. 6. 2018. Lhůta k poskytnutí informací tak počala běžet znovu a měla skončit 16. 6. 2018. K námitce řádného nezduvodnění nákladů žalovaný odkázal na obsah výzvy z 8. 6. 2018. Uvedl dále, že v jediném systému LIMS na jednom úložišti eviduje jak data z měření pro Krajské hygienické stanice, která je oprávněn poskytnout, tak i data z měření pro soukromé osoby, které poskytnout oprávněn není. V požadovaném období 1. 1. 2014 – 31. 5. 2018 eviduje zakázky pro příslušné KHS v celkovém počtu 65 386 vzorků. Poskytnutí požadovaných činností představuje jak export dat, tak kontrolu všech záznamů a výpis požadovaných údajů; nelze je jednoduše exportovat. Pokud byla žalobcem namítána nepřipustnost úhrad za kontrolní činnosti, uvedl žalobce, že kontrolní činností nemyslel hledání chyb, přetřídění informací, které lze poskytnout a které poskytnout nelze. Rovněž výpisem neboli vytríděním mínil žalobce oddělení

informací, které je povinen poskytnout od těch, které poskytnout nemůže. Žalovaný poukázal též na to, že stížnosti žalobce proti výši úhrady Ministerstvo zdravotnictví nevyhovělo, a svým rozhodnutím č. j. 25095/2018-NH-30.1.4-15.6.18 ze dne 20. 6. 2018 výši úhrady potvrdilo. Citoval též judikát Nejvyššího správního soudu č. j. 5 As 35/2016-25 k problematice mimořádně rozsáhlého vyhledávání.

4. Žalobce v replice ze dne 9. 7. 2019 uvedl, že žalovaný ve svém vyjádření fakticky mění odůvodnění svého požadavku na úhradu ve výši 35 200 Kč, kdy vysvětluje, že pojmem kontrola míní ve skutečnosti výběr dat (filtrování). Žalobce uvádí, že takovýto výběr dat je možno provést automaticky odfiltrováním podle údaje o objednateli měření, což je údaj, jímž žalovaný dle svého přípisu ze dne 22. 3. 2018 disponuje. Navíc omezení poskytnutí dat pouze na data o měření prováděného v rámci výkonu státního zdravotního dozoru nemá oporu ani ve formulaci žalobcovy žádosti, ani v zákoně. Žalovaným popsany výběr dat nijak nesměruje k poskytnutí požadovaných informací. Žalobce dále poznamenal, že obdobnou žádost o informace vznesl i na Zdravotní ústav se sídlem v Ústí nad Labem, který žalobci po upřesnění jeho žádosti poskytl excelovou tabulku s požadovanými informacemi, aniž žádal úhradu nákladů.
5. Krajský soud přezkoumal v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) napadené rozhodnutí, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Ve věci rozhodl soud bez jednání v souladu s § 51 s. ř. s., neboť žalobce s takovým postupem souhlasil a žalovaný se ve stanovené lhůtě nevyjádřil.
6. Ze správních spisů soud zjistil, že žalobce podáním ze dne 8. 5. 2018 požádal žalovaného o informace, a to o celkem 21 položek ke každému měření, evidovanému žalovaným v elektronické podobě počítačovým programem LIMS; informace požadoval ve strojově čitelném formátu (např. *.XLS). Žalovaný přípisem ze dne 17. 5. 2018 požádal žalobce o upřesnění jeho žádosti co do rozsahu požadovaných informací a co do období, za něž mají být uvedené informace poskytnuty. Upozornil žalobce, že z dat bude nutno vyloučit ta data, která vznikla na základě soukromoprávního vztahu mezi žalovaným a objednatelem, jakož i osobní údaje. Žalobce podáním ze dne 17. 5. 2018 sdělil, že žadatel požaduje data o měření, požaduje ke každému měření 21 typů dat uvedených v původní žádosti a požaduje veškerá data evidovaná v elektronické podobě programem LIMS. Upřesnil dále, že požaduje toliko data uložená v centrálním úložišti a data jsou přístupná pro aktuální program LIMS (nikoli tedy data, u nichž by byla pro zpřístupnění potřebná konverze). Podotkl, že se na základě předchozí žádosti o informace seznámil se způsobem evidence dat o měření žalovaným, a svou žádost následně formuloval tak, aby představovala pro žalovaného minimální zátěž. Žalovaný přípisem ze dne 22. 5. 2018 požádal opětovně o upřesnění žádosti, neboť spatřoval rozpor mezi požadavkem na veškerá data o měření, u typu dat pod položkou vii. uvedl toliko „hluk pracovní/mimopracovní“. Zopakoval, že kromě hlavních činností poskytuje smluvně soukromým osobám placené laboratorní zakázky, při jejichž výkonu je vázán podmínkami udělené akreditace. Žalobce podáním ze dne 28. 5. 2018 sdělil, že pokud se určitý typ dat k danému měření svou povahou nevztahuje, pak jej nežádá. Žalovaný přípisem z 29. 5. 2018 opakovaně požadoval upřesnění, o jaká data žalobce žádá a uvedl, všechny druhy měření, evidované v systému LIMS. Podáním ze dne 1. 6. 2020 žalobce uvedl, že požaduje veškerá data o měření, bez ohledu na to, co je předmětem měření; žalovanému bylo uvedené podání doručeno téhož dne. Výzvou k úhradě nákladů ze dne

8. 6. 2018 vyzval žalovaný žalobce k úhradě částky 35 200 Kč za 176 pracovních hodin potřebných na vyhledání a sumarizaci požadovaných údajů. Žalovaný uvedl, že za informace, které se vztahují k jeho působnosti, považuje pouze výsledky měření pro účely výkonu státního zdravotního dozoru. Dle názoru žalovaného je oprávněn žalobci poskytnout pouze ta data, která se týkají měření prováděných na základě objednávky příslušných KHS. Žalovaný eviduje v systému LIMS za období od 1. 1. 2014 do 31. 5. 2018 zakázky pro KHS v celkovém počtu 65 386 vzorků. *„Poskytnutí požadovaných údajů představuje jak export dat, tak kontrolu všech záznamů a výpis požadovaných údajů, které jsou sice v laboratorním systému evidovány, ale nelze je jednoduše exportovat.“* Dne 9. 6. 2018 podal žalobce na postup žalovaného stížnost dle § 16a odst. 1 písm. d) informačního zákona. Namítl, že žalovaný neoznámil požadavek na zaplacení úhrady před uplynutím lhůty pro poskytnutí informací, proto na úhradu ztratil nárok (§ 17 odst. 4 informačního zákona). Dále namítl, že chybí popis úvahy, jak žalovaný dospěl k závěru o 176 odpracovaných hodinách, a že kontrola není činností, za níž může povinný subjekt požadovat úhradu (§ 17 odst. 1 a *contr.* Informačního zákona). Žalobce nepožaduje provádění výpisu údajů, neboť v souladu se zákonnou preferencí požadoval data ve strojově čitelném formátu. Žalovaný neuvedl, co je příčinou obtíží spojených s exportem dat; pokud je způsob evidence dat zbytečně komplikovaný, pak časová náročnost z toho plynoucí potřeby zpracování nemůže jít k tíži žadatele. Ministerstvo zdravotnictví stížnosti nevyhovělo a rozhodnutím č. j. 25095/2018-NH-30.1.4-15.6.18 ze dne 20. 6. 2018 výši úhrady 35 200 Kč za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací potvrdilo. Uvedlo, že dle sazebníku úhrad žalovaného činí úhrada za činnosti spojené s poskytováním informací 200 Kč za každou započatou hodinu. Odhadovaný minimální čas nutný pro vyhledání a sumarizaci požadovaných údajů činí 176 odpracovaných hodin. Zopakovalo odůvodnění žalovaného, zejména pak to, že poskytnutí

požadovaných údajů představuje jak export dat, tak kontrolu všech záznamů a výpis požadovaných údajů, které jsou v systému evidovány, ale nelze je jednoduše exportovat. Odůvodnění žalovaného doplnilo tak, že údaje z laboratorního systému, které nelze jednoduše exportovat, jsou číslo jednacích ZÚ, datum tisku protokolu, průvodního listu a kalkulačního výkazu, číslo protokolu, první strana protokolu či kalkulační výkaz. Zopakovalo rovněž, že bude nutno vyloučit data vzniklá na základě soukromoprávního vztahu. Následně žalovaný věc doložil, aniž o tom žalobce vyrozuměl. Žalobce si následně podáním ze dne 8. 2. 2019 stěžoval na nečinnost žalovaného u Ministerstva zdravotnictví. Poté, co žalobce podal podepsanému soudu žalobu na nečinnost (sp. zn. 25 A 40/2019), zaslal žalovaný žalobci vyrozumění ze dne 13. 5. 2019 o odložení žádosti dne 21. 8. 2018 z důvodu nezaplacení vyúčtované úhrady žalobcem jakožto žadatelem o informace.

7. Podle § 17 odst. 1 informačního zákona platí, že *povinné subjekty jsou v souvislosti s poskytováním informací oprávněny žádat úhradu ve výši, která nesmí přesáhnout náklady spojené s pořízením kopií, opatřením technických nosičů dat a s odesláním informací žadateli. Povinný subjekt může vyžádat i úhradu za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací.*
8. Dle § 17 odst. 3 informačního zákona pak *v případě, že bude povinný subjekt za poskytnutí informace požadovat úhradu, písemně oznámí tuto skutečnost spolu s výši úhrady žadateli před poskytnutím informace. Z oznámení musí být zřejmé, na základě jakých skutečností a jakým způsobem byla výše úhrady povinným subjektem vyčíslena. Součástí oznámení musí být poučení o možnosti podat proti požadavku úhrady nákladů za poskytnutí informace stížnost*

podle § 16a odst. 1 písm. d), ze kterého je patrné, v jaké lhůtě lze stížnost podat, od kterého dne se tato lhůta počítá, který nadřízený orgán o ní rozhoduje a u kterého povinného subjektu se podává.

9. Podle § 17 odst. 4 informačního zákona *nesplní-li povinný subjekt vůči žadateli oznamovací povinnost podle odstavce 3, ztrácí nárok na úhradu nákladů.*
10. Podle § 17 odst. 5 informačního zákona *poskytnutí informace podle odstavce 3 je podmíněno zaplacením požadované úhrady. Pokud žadatel do 60 dnů ode dne oznámení výše požadované úhrady úhradu nezaplatí, povinný subjekt žádost odloží. Po dobu vyřizování stížnosti proti výši požadované úhrady lhůta podle věty druhé neběží.*
11. Pokud se týče povahy žalobou napadeného sdělení o odložení věci, soud vychází z usnesení č. j. 2 As 34/2008-90 ze dne 21. 9. 2010, v němž dospěl rozšířený senát Nejvyššího správního soudu k závěru, že výzva k zaplacení úhrady za poskytnutí informace, včetně sdělení výše této úhrady (§ 17 odst. 3 informačního zákona), ani rozhodnutí o stížnosti žadatele proti takové výzvě (§ 16a odst. 7 téhož zákona) nejsou rozhodnutími ve smyslu § 65 s. ř. s. Rozhodnutím podle § 65 s. ř. s. je však sdělení, jímž povinný subjekt žádost o poskytnutí informace pro nezaplacení úhrady odložil (§ 17 odst. 5 informačního zákona); protože důvodem odložení žádosti je v takovém případě nezaplacení požadované úhrady, přezkoumává věcně správní soud také otázku oprávněnosti tohoto požadavku a v rámci toho také výši požadované částky. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Ans 16/2012-62 ze dne 17. 4. 2013 pak rozhodnutí o odložení žádosti o informace (§ 17 odst. 5 informačního zákona) nemusí být vydáno formou usnesení podle správního řádu. Je možné samotné rozhodnutí o odložení žádosti pouze poznamenat do spisu; žadatel však musí být o takovém postupu povinným subjektem prokazatelným způsobem vyrozuměn, aby mohl efektivně využít svého práva na soudní ochranu podáním žaloby ve správním soudnictví. V případě odložení žádosti o informace přitom není možno využít jako opravný prostředek stížnost podle § 16a odst. 1 písm. b) informačního zákona ani jakýkoli jiný opravný prostředek, proto se žadatel může bránit žalobou ve správním soudnictví přímo proti rozhodnutí povinného subjektu o odložení jeho žádosti.
12. Ve světle výše uvedených judikturních závěrů je žaloba přípustná a je i včasná, neboť lhůta k jejímu podání se odvíjí od vyrozumění žalobce o odložení jeho žádosti.
13. Krajský soud se nejprve zabýval žalobní námitkou, že záloha nebyla předepsána před uplynutím lhůty k poskytnutí informace. K tomu je třeba nejprve stanovit, zda je uvedená lhůta prekluzivní (propadná) nebo toliko pořádková (kdyby byla toliko pořádková, nemělo by její nedodržení na možnost předepsat úhradu vliv). Povaha této lhůty, kterou dříve hodnotila judikatura i nauka různě, je nyní v důsledku nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1083/16 ze dne 21. 5. 2019 chápána jednoznačně jako lhůta prekluzivní (srov. např. i rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 9 A 68/2018-47 ze dne 21. 4. 2020). Je proto nutné posoudit, zda v projednávané věci zákonná lhůta pro oznámení výše úhrady dodržena byla či nikoli. V této souvislosti je zásadní, že lhůta, jejíž základní délka činí 15 dnů (§ 14 odst. 5 informačního zákona) počne běžet až poté, co je žádost postupem podle § 14 odst. 5 písm. b) upřesněna (srov. rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 9 A 70/2017-56 ze dne 8. 10. 2020). V projednávané věci byla žádost upřesněna celkem třikrát, naposledy 1. 6. 2018. Žalovanému tedy lze přisvědčit, že lhůta k poskytnutí informace, resp. k oznámení výše úhrady počala plynout až od tohoto dne,

a proto byla jeho výzva k úhradě nákladů ze dne 8. 6. 2020 včasná. Žalobní námitce prekluze práva podmínit poskytnutí informací oznámením výše úhrady tak soud nepřisvědčuje.

14. Žalobce dále namítal, že výše požadované úhrady nebyla řádně zdůvodněna. V této souvislosti soud připomíná, že v písemném oznámení o požadované úhradě musí povinný subjekt uvést, na základě jakých skutečností a jakým způsobem byla výše úhrady vyčíslena, tzn., musí uvést nejen jednotkovou sazbu a počet hodin, po které by trvalo vyhledání informace, ale též náležitě odůvodnit, v čem mimořádná rozsáhlost vyhledávání spočívala. (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 As 35/2016-25 ze dne 20. 10. 2016). Vzhledem k tomu, že stanovení úhrady, zvláště v nemalé výši, může být nástrojem, který zcela zabráni žadateli využít svého práva na informace, majícího svůj ústavní základ v čl. 17 odst. 5 Listiny, je nutné, aby bylo možno posoudit důvodnost uvedené úhrady. Dochází zde k určitému vážení protichůdných zájmů, jednak práva na informace na straně jedné, jednak ochrana funkčnosti povinných subjektů – ochrana před jejich zahlcením časově i personálně náročnými informačními žádostmi. Je nutno rovněž zdůraznit, že informační zákon vychází z principu bezplatného poskytování informací a úprava § 17 v něm představuje výjimku z pravidla. Požadavek přezkoumatelného odůvodnění požadované výše nákladů je proto nutný ke zjištění, zda bylo odepření informace legitimní nebo ne či zda dokonce pod pláštěm nezdůvodnitelných nákladů nedošlo ke svévolnému odepření práva na přístup k informacím.
15. V projednávané věci žalovaný své povinnosti na přezkoumatelné zdůvodnění úhrady požadovaných nákladů nedostál. Jak on, tak ministerstvo argumentují oddělením dat pocházejících z objednávek KHS a soukromých osob, zároveň disponují naprosto přesným číslem zakázek KHS – 65 386. Z uvedeného se tedy zdá, že oddělení obou skupin lze provést automatizovanou operací. Z odůvodnění výše úhrady není zřejmé, jakým způsobem vlastně dojde ke zpracování dat. Ministerstvo – na rozdíl od žalovaného – alespoň uvedlo několik typů dat, které nelze „jednoduše exportovat“. V této souvislosti není soudu zřejmé, proč žalovaný nemohl poskytnout alespoň data, která zřejmě – *a contrario* – jednoduše exportovat lze (byť si je soud vědom, že takovouto námitku žalobce nevznáší). Není zřejmé, zda překážka jednoduché exportovatelnosti dat je povahy technické či spočívá v licenčním omezení dodavatelem databáze LIMS. Nelze však z odůvodnění ani seznat, jak bude probíhat shromažďování dat, která nebudou „jednoduše exportována“ (budou mechanicky přepisována či kopírována?). Popis průběhu obstarávání požadovaných informací by mohl umožnit verifikaci odhadu 176 hodin práce. Popsání způsobu obstarávání ve spise povinného subjektu je nutnou podmínkou pro řádné uplatnění nároku na úhradu dle § 17 informačního zákona (srov. Furek, A. a kol: *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář*. Praha 2016, s. 1022). Pokud se týče další námitky

žalobce ohledně kontroly dat a jejich výpisu, soud uvádí, že z obvyklého sémantického významu slova „kontrola“ či „výpis“ nemohl žalobce seznat to, co uvádí žalovaný ve vyjádření k žalobě, že tím míní filtraci dat podle zadavatele zakázky.

16. Soud tedy v souladu s § 78 odst. 1, 4 s. ř. s. zrušil napadené rozhodnutí žalovaného, neboť jeho postup v řízení nebyl přezkoumatelně zdůvodněn, a zároveň věc vrátil žalovanému

k dalšímu řízení, ve kterém bude žalovaný vázán právním názorem vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). V dalším řízení žalovaný bude postupovat tak, že pokud neshledá důvod pro odepření požadovaných informací či jejich části, odlišný od nezaplacení požadované úhrady, požadované informace žalobci vydá. Soud podotýká, že dle názoru právní nauky nepřezkoumatelnost vyčíslení požadované úhrady zbavuje povinný subjekt po kasačním zásahu správního soudu možnosti tuto úhradu nově požadovat (srov. Furek, *op. cit.*, s. 1031).

17. Vzhledem k tomu, že v řízení byl plně procesně úspěšný žalobce, vzniklo mu v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení, k jejichž náhradě soud žalovaného zavázal. Náklady řízení žalobkyně představují zaplacený soudní poplatek za podání žaloby ve výši 3 000 Kč, dále odměna za zastoupení advokátem podle vyhlášky č. 117/1996 Sb. ve výši 3 100 Kč podle § 7 bod 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., a to za tři úkony právní služby, příprava převzetí zastoupení a sepis žaloby a repliky podle § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky, třikrát režijní paušál ve výši 300 Kč za každý z těchto úkonů právní služby podle § 13 odst. 3 vyhlášky. Celkem tedy 13 200 Kč. Soud zavázal žalovaného k jejich zaplacení žalobci, a to k rukám jeho zástupce podle § 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), ve spojení s ustanovením § 64 s. ř. s. Vzhledem k odlišné úpravě s. ř. s. a o. s. ř. týkající se nabytí právní moci rozhodnutí, uložil soud žalovanému povinnost zaplatit náhradu nákladů řízení ve lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné soudní rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

Ostrava 10. prosince 2020

Mgr. Jiří Gottwald
předseda senátu